

טור' רוט יצחק

173340

בן טרזיה ויוסף

נולד ב- כ"ז בניסן תרפ"ו 11.4.1926

התגייס לצה"ל ב- 1948

שרת בחטיבת גולני

נפל ב- ב' בסיון תש"ח 9.6.1948

על הלחימה בלוביה.

רוט יצחק

בן טרזיה ויוסף, נולד ביום כ"ז בניסן תרפ"ו (11.4.1926), בסלובקיה.
הוא קיבל חינוך יהודי מסורתי בחדר ולמד גם בבית-ספר כללי.

היה ילד עליז ובעל אופי חזק. חבר בתנועות "גורדוניה" ו"המכבי הצעיר"

מהן שאב את ידיעותיו הראשונות על ארץ-ישראל והתנועה הציונית. בשנת 1938, עם
כיבוש אזור מגוריו על-ידי ההונגרים, הורע מצב היהודים וממשפחתו האמידה נשלל
מקור הפרנסה. יצחק עבר אז לבודפשט ועבד שם כפועל בתעשייה הכבדה, והוא אז בן

12 בלבד. עם התבגרותו הצטרף למפלגה הסוציאליסטית ופעל בה עד כניסת הגרמנים
לעיר בשנת 1942. אז נאסר, נלקח למחנה-ההשמדה אושוויץ ונשלח אחר-כך לעבודות

פרך שונות בשלזיה. עם סיום מלחמת-העולם השנייה שוחרר כשהוא מדולדל וחלוש

ועשה דרכו ברגל משלזיה עד סלובקיה. בביתו מצא את אחיו, היחידי ששרד מכל

המשפחה הענפה, ויחד איתו עבר לבודפשט. שם הוכנס לבית-חולים, שב אט-אט

לאיתנו והצטרף להכשרה חלוצית. משם עבר לרומניה ובשנת 1946 העפיל יחד עם

חברתו בספינה "מכס נורדוי". לארץ הגיע ביום 14.5.1946. יצחק עבר הכשרה בכפר

המכבי, עבד בעבודה חקלאית בנהלל וכפועל בחברת "סולל-בונה" בבניית מוסדות

עליית-הנוער באלונים.

אחרי-כן השתקע בקרית עמל, בה אמר להקים את ביתו, אלא שבינתיים פרצה

מלחמת-העצמאות.

יצחק התגייס יחד עם אישתו לצבא והוצב באחד הגדודים בחטיבת "גולני". לחם בגליל

התחתון. הכפר לוביה היה אחד ממאחזי האויב החשובים בגליל התחתון שחסם את

הכביש לטבריה ויכול היה לשמש "קרח קפיצה" להתקפה לכיוון עפולה. ב-9 ביוני

תקפו כוחות "גולני" את הכפר מכיוון סג'רה וכוח נוסף, במשוריינים, נע בכביש

מטבריה. הכוח התוקף נתקל בהתנגדות עזה של האויב, שאף הזרים תגבורות למקום.

הקרב ניטש עד רדת הלילה ולבסוף נאלצו הכוחות לסגת. בקרב זה נפל, ביום ב' בסיוון

תש"ח (9.6.1948). הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות במשמר העמק.

'יהי זכרו ברוך'

תנועת הנוער "גורדוניה"

דגל התנועה

תנועת הנוער "המכבי הצעיר"

דגל התנועה

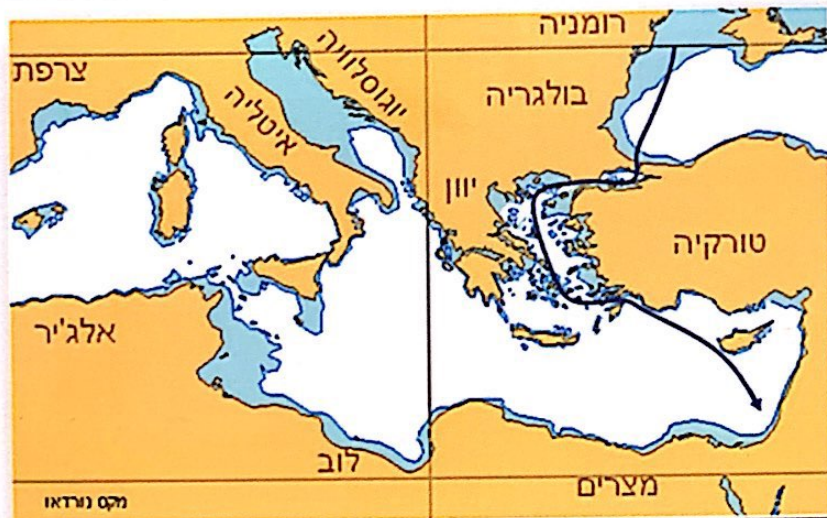
מסדר רחוב של התנועה

עם כיבוש מקום מגוריו ע"י ההונגרים,
יצחק עבר לבודפשט ובעליית הנאצים לשלטון
הועבר יצחק למחנה-השמדה אושוויץ.

העלייה לארץ-ישראל

מקס נורדאו הייתה אוניית מעפילים שנקראה על-שם מקס נורדאו, ממנה יגי התנועה הציונית. הייתה זו אוניית המעפילים הגדולה ביותר מאז פריצת ההסגר הבריטי, והראשונה שנשאה יותר מ-1000 נפשות. הייתה זו הפלגה ראשונה מחוף מדינה הנתונה להשפעת ברית המועצות, והאחרונה מרומניה.

מסלול האונייה

העבודות בהן עבד בארץ

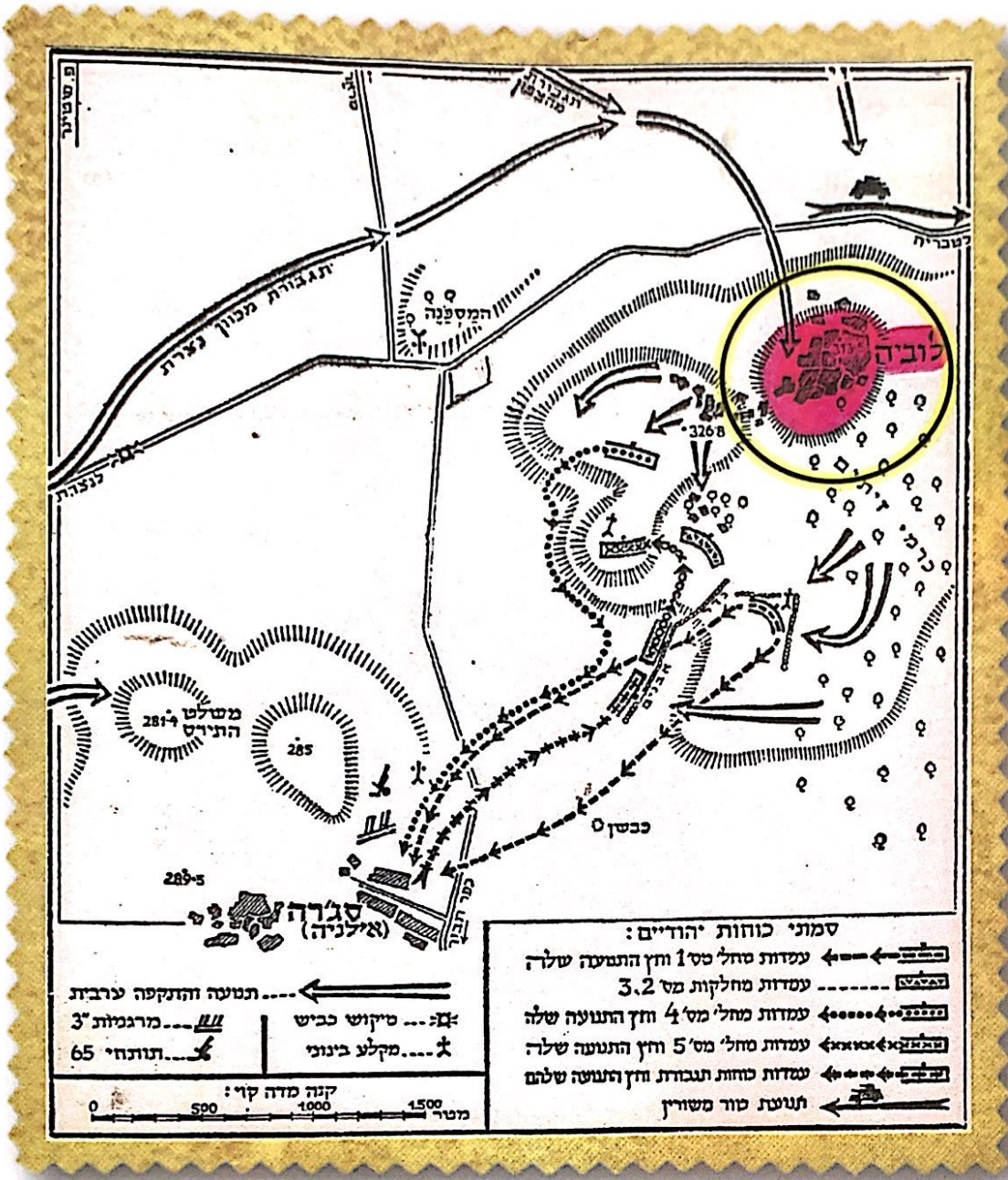
חקלאות בנהלל

סולל בונה בבניית מוסדות עליית-הנוער באלונים

מפת הקרב

מפת המערכה

9.6. — גדוד "דרור" תקף את לוביה. ההתקפה נכשלה.

10.6. — הסורים תוקפים את עירגב בכוח גדול, משלשה עברים. ההתקפה נהדפה. חבלני "ברק" מיקשו בלילה את מעברות הירדן. חוץ כדי עבודתם נהגלו ע"י ערבים שניסו לתקפם. שלושה מן התוקפים נהרגו ויתרם נמלטו. אנשינו חזרו בשלום לבסיסם.

הקרב על לוביה

רקע

הכפר הערבי לוביה שוכן ממזרח להצטלבות הכבישים נצרת-סבריה ועפולה-פאראדיה. יכולים אנו לראות כבר זה כאחת מנקודות-המאחז העיקריות של האויב בגליל המרכזי-התחתון, אשר שימשה "טריז" מכיוון צפון-מזרח לעבר משולש השטח העברי, אשר את צלעותיו היוו הכבישים עפולה-כפר-גבור-סבריה, עפולה-בית-שאן והצלע המזרחית-בקעת-הירדן-כנרת. בתוקף מצבו זה היתה תמיד לוביה עשויה לשמש לוח-קפיצה לכוחות "צבא-ההצלה" של קאוקג'י, אחנו בגליל המרכזי, בנסיונותיהם לנתק הן את הגליל-העליון והן את עמק-הירדן ממרכז הארץ. ואכן, קיים היה באותה תקופה חשש רציני, (ואמנם, כעבור זמן נתברר כי היה לחשש יסוד רב), שהאויב יעשה נסיון ל"תנועת-פלישה" מבתרת: זרוע אחת של קאוקג'י מצפון, תתקדם מלוביה דרומה: וזרועה שניה, של כוחות עיראקיים, תתקדם מדרום צפונה. בקו בנין-עפולה (או, של כוחות סוריים - מהמזרח).

במידה ששתי זרועות אלו היו נפשטות, מוצאות לטעול ומשיגות את מטרותן, היו גורמות לגיתוק כניל. אולם נוסף לתפקידה זה של לוביה, תפקידה האסטרטגי, מילאה גם תפקיד טקטי מוחשי ביותר. תנוחתה הגיאוגרפית, מאות מטרים בלבד מהצטלבות הכבישים, איפשרה לכפר שליטה מלאה על התנועה כעורקה-החבורה כפר-תבור-סבריה, העובר הצטלבות זו. שליטה זו נתאפשרה עוד יותר ע"י משלט שהיה תפוש ע"י האויב - משלט חרבתי-מסענה - ממש בהצטלבות, מקצת מצפון לה. כתוצאה ממצב זה נאלצה (מאז חודש מרס 1948) כל התנועה היהודית לעמק-הירדן ולגליל-המזרחי לעבור דרך כביש אחד בלבד - כביש יבנאל - דבר שהיה בלתי בריא מבחינות רבות. המטרה המרכזית של כונת כוחותינו לכיבוש לוביה היתה טקטית - לפתוח את הכביש מכפר-תבור וסגירה אל סבריה; אך בעת ובעונה אחת קיוו, כי ע"י כך גם ייחסם עורק התנועה הראשי של האויב מהצפון אל משענו שבג'ית, את קטעי הכביש: נצרת-חרבת-מסענה-מראר.

המשך הקרב

יעקב דרור, מפקד הגדוד, מספר: —

ההחלטה לכבוש את לוביה נתגבשה בימים הראשונים של חודש מאי. פעולה זו בוצעה ב־6 לחודש, אך מחוסר כוחות החלטת או לותר, לעת עתה, על העיקר — על כיבושת של לוביה, ונסתפקנו בפעולת הטרדה בלבד, שנועדה לרתק את כוחות האויב למקום ולמנוע מהם יציאה לעזרת סג'רה או ערב־זבח, שחוקקו ונתקפו באותו זמן עצמו. בראשית יוני שוב הוצרכה להתבצע פעולה ללכידת לוביה; אך ברגע האחרון ממש נתגלו קשיים בריכוז הכוחות הדרושים, וההתקפה נדחתה לשבוע ימים. הפעם היתה מטרתה המעשית של הפעולה לקבוע כעובדה, ערב ההפוגה הראשונה, את פתיחת הכביש לטבריה.

הכפר לוביה שוכן על שתי פיפות שמדרום לכביש טבריה—נצרת. כיפות אלה הן למעשה הבליטה ההררית לעבר הדרום, של רכס הרי טורען. מלוביה דרומה משתרעת לאורך כמה קילומטרים, ממזרח לכביש, רמה פחות או יותר שטוחה, ואלו מורחה ממנה מתחילים לרדת המדרונות הגדולים אל בקעת־הירדן ואל העמק הפנימי של יבנאל—בית־גן.

הכפר עצמו מנה כמה מאות ערבים תופשי־נשק, (בעיקר, רובים), מבלי שיימצא צבא סדיר כלשהו בסביבה הקרובה. כוחותיו של קאוקגיי נמצאו לפי הידיעות, בעת ההיא, הרבה יותר צפונה. אבל היה הכרח להביא בחשבון החשת תגבורת לחמים מן הכפרים הערביים שבסביבה, שהיתה צפויה עם כל התקפה יהודית, כפי שהוכיח הנסיון. תגבורות מצפון — מנמרין, חיטין, עילבון ומראר, ותגבורות ממערב — מטורעאן, כפר־כנא, אר־רינה ונצרת. ניתן לומר כי מאז פברואר־מרס היה זה אולי גוש הכפר הערבי המלוכד ביותר בארץ לגבי פעולה־במשותף והתגייסות מהירה במקרים כאלה; והורגשו כאן ידם ומסורתם של שרידי גאמני התנועה־ה"כנפיה" החוסיינית.

מערך ההגנה של הכפר היה מבוסס על שורה של משלטים קדומניים — כמה מאות מטרים מדרום לגוש הבנינים המרכזי של הכפר, וכן משלטי־חרבת־מספנה, אשר תפקידו למעשה היה לחלוש על הצטלבות הכבישים. משלט זה היה מוחזק ע"י כוח השהה למחלקה, לערך, ואשר כלל מקלע־בינוני, שיכול היה לחסום באש את הכביש לסג'רה. כלפי צפון גשענה הגנת הכפר למעשה על העורף הערבי הבטוח.

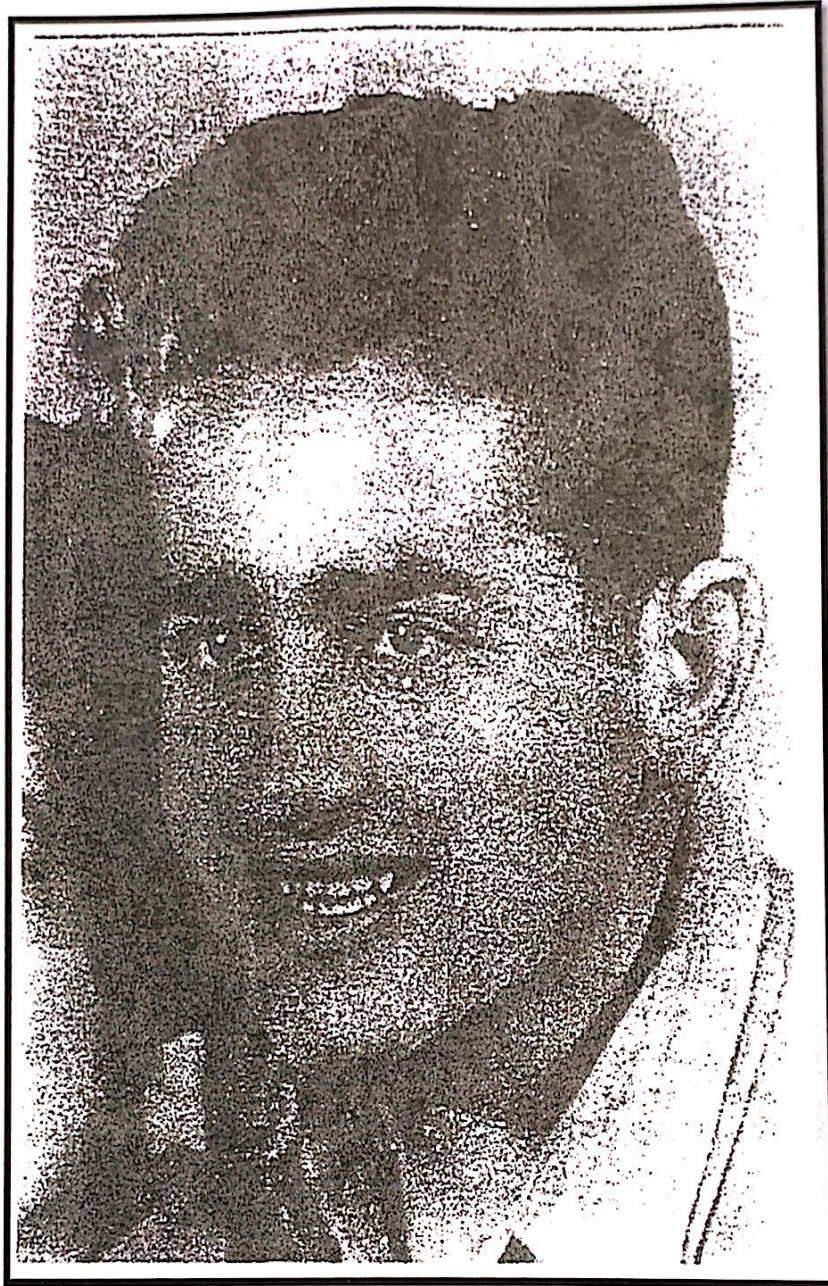
המשימה הוטלה על גדוד "דרור", אולם הכוחות שעמדו באותה עת לרשותי היו דלים ובלתי־מאומנים. למעשה יכולתי להעמיד לרשות פעולה זו רק קצת למעלה מפלוגה.

אשר־ממנה רק מחלקה אחת היתה מאומנת פחות או יותר. לפי דרישתי הוסיפו לי ממטה החטיבה כוח. בעצמת פלוגה בערך, מגדוד "ברק"; שתי מחלקות חי"ש מקומי, מבני הסביבה; ונשק מסייע — מספר מקלעים בינוניים, 4 מרגמות 3", ו־2 תותחי 65 מ"מ. נוסף לכך העצמדה לרשות הפעולה שדרה משורינת, שכללה 4 משורינים מטיפוס ה"סנדביק". אוטובוס משורין אחד ומכונית־משא אחת. שדרה זאת היתה שייכת למטה החטיבה ונועדה לצאת מטבריה.

הצטמצמנו מאוד בסיוורים מוקדמים. לא רצינו לגלות כל סימן מוקדם של פעילות כלפי לוביה ומשום כך הסתפקנו למעשה בתצפיות, שנערכו משלושה כיוונים: ממזרח — מתל שייך־קדומי, מדרום — משרונה, וממערב — מסג'רה. סמכנו על עוד דבר, והוא — השתתפותם בפעולה של כמה מבני הסביבה, אשר הכירו היטב את השטח. בסיוורי־הצפית אלה השתתפו מפקד הפלוגה שנועדה לפרוץ לכפר, ומפקדי המחלקות השונות.

תכנית ההתקפה היתה פשוטה, ונתבססה על נסיון שהיה לנו בשני מקומות אחרים: השתלטות על המשלטים הקדומניים מדרום, ואח"כ פריצה אל תוך הכפר מאותו כיוון עצמו. בעת ההיא הוצרכה השדרה המשורינת לעלות על הכפר מכיוון מזרח, בכ"ש. התקפה זו של השדרה המשורינת נועדה בראש וראשונה לשם "רושם" — להטיל מורא בקרב לוחמי הכפר — ולהחדיר בהם הרגשה שהם מנותקים, וכמובן, מוטל היה על המשורינים לסייע ככל אשר יוכלו. כוח ניכר, אף כי הרבה פחות מאומן, הוקצה להגנת סג'רה. מחשש התקפות־נגד של תגבורות ערביות העלולות להופיע, אנו הנחנו שהתגבורות תגענה משני כיוונים: מצפון — במקביל לכביש מראר־עילבון, וממערב — מכיוון נצרת וכפר־כנא. לתגבורות מצפון התכוננו להפריע ע"י אש־תותחים מסג'רה, ואלו את הכביש ממערב חסמנו ע"י מוקשים שהונחו על מעביר־המים שממערב להצטלבות, וע"י אש מרגמות 3" ומכ"י "שורצלזה".

אחיו של יצחק מספר עליו

יצחק נולד כבן זקונים להורינו מרזיה ויוסף דוש, ביום 11.4.1926,
בסלוקיה, בעיריה בשם איפושג (שהי), שעל הגבול ההונגרי.

אמא ואבא, עבדו שניהם בבית המסחר במשך כל היום, כמקובל במשפחות
מבוססות ואנחנו, הילדים נשארנו בבית עם האומנת שלנו, שטפלה בנו
ועם העוזרת (השיקסה) שעשתה את עבודות הבית והמטבח.

אחיו של יצחק מספר עליו

חיינו בבית דתי לפי הכללים של היהדות האורתודוקסית, למרות שהורי השתייכו לבית - הכנסת הנאולוגי. אבא הלך להתפלל פעמיים ביום ואמא הצטרפה אליו רק בשבתות ובחגים.

לפני נשואיו, שרת אבי בצבא האוסטרו - הונגרי ועם פרוץ מלחמת העולם הראשונה היה בין ראשוני המגויסים.

נפל בשבי הרוסי עם תחילת הקרבות ונכלא 6 שנים במחנות שבויים, אך גם שם שמר על יהדותו. בגמר המלחמה חזר הביתה דרך המזרח הרחוק והקרוב, בבקרו גם בארץ ישראל, ושב לגור בכפר מולדתו - טומפה - בו שמש סבי - אכר זעיר - כזקן הכפר.

זמן קצר לאחר שובו נשא את אמי והם עברו להתגורר בשהי.

בשנת 1922 נולדה אחותי לילי, אני נולדתי שנתיים אחריה ואחינו יצחק נולד שנתיים אחרי, בשנת 1926.

משום מה, שנות הילדות הראשונות אינן זכורות לי.

זכרונותי מתחילים מהשנה שהאומנת הנ"ל באה לביתנו. שמה היה פאולה, גרמניה, היא היתה מסודה מאד, נעימת הליכות, דאגה לכל צרכינו הגשמיים והרוחניים ולא במעט עצבה את חנוכנו. כך שבנוסף לשפת האם - הונגרית דברנו גם גרמנית.

כשהיה אחי בן 4 ש" חלה בדיפטריה וכנהוג חל עלינו הסגר.

פאולה סעדה אותנו באהבה ובמסירות והצילה את חיינו.

בהיותו בן שש, התחיל אחי ללמוד בשני בתי ספר: עד הצהריים

בבית - ספר יסודי ואחה"צ "בתלמוד תורה", מצב, שבשבילו במיוחד,

היה קשה. בהיותו ילד ער, פעיל, שובב ואוהב חפש. לא פעם השתמש

מלימודים, אך זכור לי שקשה היה לגעור בילד החביב הזה.

המשך...

משפחתו של יצחק

בשנת 1932, הורע מצבנו הכלכלי והורי נאלצו לפטר את האומנת. פרט לזה ההוי בבית לא השתנה. המשכנו ללמוד בביה"ס היסודי ואח"כ עברנו לביה"ס התיכון.

היינו חברים גם בתנועת נוער יהודי.

היו בעיירה שתי תנועות של נוער יהודי: "גדוד הצופים היהודים" ו"המכבי הצעיר". אנחנו היינו בגדוד "הצופים היהודים".

כשההונגרים נכנסו לאזור, החרימו את רכוש הגדוד וחסלו את התנועה ואז עברנו לתנועת "המכבי הצעיר", בה היה אחי חבר עד שעבר לבודפשט.

באותה עת, עקב כניסת ההונגרים, התחילו גזרות על היהודים שגברו והלכו והגיעו לשיאן עם כניסת הגרמנים, במרץ 1944.

המשך...

אחרי, שהיה אז בן 16 ועבד בבודפסט במפעל למתכות, כדי לעזור למשפחה, מהר להגיע הביתה, אולם נתפש בתחנת הרכבת של בודפסט ונלקח למחנה רכוז בשם קישטרצ'ה בקרבת העיר. ברגע שנודע לנו על העלמו גייסנו את כל הקרובים ונעזרנו גם באיש בטחון. אך לשווא. כשהגיע האיש למחנה התברר שיצחק נלקח ממנו יומיים קודם לאושוויץ.

מאותו רגע, קשה לשחזר קורותיו במדויק, בפרט מבחינת הזמנים. ידוע שלאחר שהיה באושוויץ נלקח לעבודות כפיה במכרות הפחם בשלזיה, מקום בו עבד בתנאים קשים, לא ראה את אור השמש, בריאותו נתערערה מאוד והגיע למצב של "מוזלמן" (גוף של עור ועצמות בלבד). דינו היה השמדה. העבירוהו למחנה השמדה בגרמניה. למזלו, מי שהיה ממונה על הבלוק אליו הוכנס, היה בן עירנו, הוא הכירו והצילו.

בינואר 1945 שוחררתי אני מגדוד העבודה ההונגרי, הגעתי הביתה ולא מצאתי איש מבני המשפחה. חזרתי לעבוד בבודפסט בתנועה. במאי אותה שנה הגיע עליי מהעיר והודיעני שיצחק שוכב חולה בטיפוס הבהרות בבי"ח שבעיר. נסעתי אליו. נפגשנו..... הוא היה במצב קשה, אך הודות לטיפול המסודר של ד"ר קומלוש - רופא משפחתנו - ולתרופות שהשגנו נצלו חייו. הוא התחיל להחלים וכשאפשר היה לטלטלו העברתי להבראה ממושכת באחד המקומות שליד אגם הבלטון. יעקב הרעב והחפוש אחר אוכל במשך המלחמה, הוא נתקף בולמוס אכילה והחל להשמין. בעצת הרופאים עבר לפלוגת הכשרה ושם יכול היה להוציא מרצו בעבודה ולחזור לממדיו הנורמליים. גבר חסון ונאה.

בפלוגת ההכשרה הכיר את חברתו לחיים - שושה בקוביץ, שם הם נשאו ובשנת 1946 עלו עם כל הפלוגה ארצה. באונית המנפילים "מכס נורדאו", שהפליגה מנמל קונסטנצה שברומניה לארץ ישראל.

המשך...

יצחק זיל ואישתו שושה

יחוד עם הקבוצה התקבלו להכשרה ברמת יוחנן. לאחר שהות לא ארוכה עזבו יצקי ושושה את ההכשרה ועברו לעבוד בנהלל. אחי עבד שם כפועל במשק של משפחת ינאי. כשהשתרש בארץ הן מבחינת השפה והן מבחינת העבודה קבל הצעה לעבוד "בסולל בונה". הזוג עזב את נהלל ועובר לגור בשכירות בקרית עמל. אחי התחיל להיות פועל בנין, אך לא לזמן רב. פרצה מלחמת העשרוד, אחי עובר לצפון עם קבוצה שמקימה את גדר הבטחו משם הוא מתגייס לצבא, עובר תקופת אמונים קצרה בכדורי, שושה אף הי מתגייסת ומשרתת במנסורה.

סיום דבריו

עם פרוץ הקרבות בגליל (קרב לוביה) יוצאת המחלקה של אחי להגנת היישובים בתאריך 8.6.48. הקרב נכשל, למחרת היום נפל אחי.

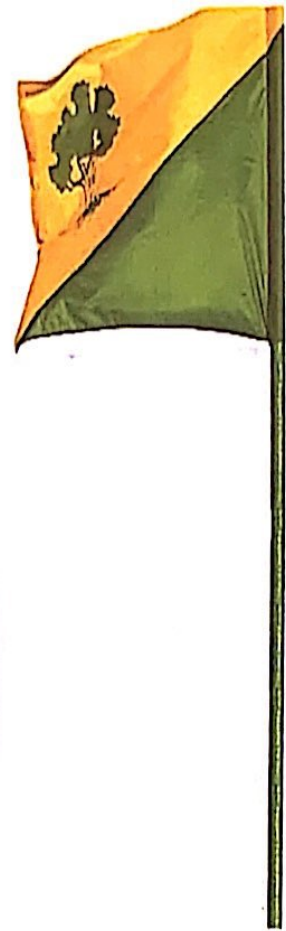
על כשלון קרב זה יש עדויות קשות מפיי חברים שאני פוגש בימי הזכרון. מי שנפל נשאר בשטח ומי שהצליח להמלט הציל את חייו. השטח נשאר בידי הערבים כחדשיים ורק כשכוחותינו כבשו את לוביה אפשר היה לגשת למקום הקרב ולפנות את שרידי הגופות, שבקושי אפשר היה לזהותן. בין הגופות היתה גם גופתו של אחי, בגלל הקושי בזהוי הוא נקבר בקבר אחרים - שמונה במספר - בבית העלמין שבמשמר העמק.

יהי זכרו ברוך

בנימין .

מקום קבורתו

יצחק רובט ז"ל
1926-1948

